

ÅNGFÄRJESTATIONEN I HELSINGBORG

- en analys av byggnadens vara eller icke vara

Lunds Universitet
Institutionen för konst och musikvetenskap
Avdelningen för konstvetenskap
C-uppsats, Ht 2006
Gabrielle Fredriksson
Handledare: Britt-Inger Johansson

ABSTRACT FÖR 60/80 POÄNGSUPPSATS

Institutionen för konst- och musikvetenskap

Box 117

221 00 Lund

Tel 046- 222 00 00, vx

Författare: Gabrielle Fredriksson

Titel och undertitel: Ångfärjestationen i Helsingborg – en analys av byggnadens vara
eller icke vara

Handledare: Britt-Inger Johansson

60-p uppsats

80-p uppsats

Sidantal: 30

Illustrationer: 2

Bilagor:0

Abstract (50-150 ord):

Uppsatsen handlar om Ångfärjestationen i Helsingborg som byggdes 1898. Syftet är att undersöka den debatt som pågår i Helsingborg angående om man ska riva eller bevara byggnaden. Genom frågeställningarna eftersträvar jag att ta reda på vilka argument och ord som förts fram i debatten samt om orden har någon betydelse i sammanhanget. Metoden som används för att få svar på frågorna är diskursanalys samt den analysmodell som Jennie Lippner utvecklat. De tre grupper som undersökts, politiker, kommundienstämman samt allmänhet, uttrycker sig alla på liknande sätt med välformulerat språk och väl valda argument. De diskurser som kunnat urskiljas är den modernistiska, ekonomiska samt antikvariska. Grupperna är alla splittrade i frågan och tillhör därmed flera diskurser.

Sökord för uppsatsregistret(max 10 ord):

Ångfärjestationen, Helsingborg, 1800-talet, Folke Zettervall, diskursanalys

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
Inledning	4
- Syfte och frågeställningar	4
- Avgränsning	5
- Metod och källor	5
Bakgrund	6
- Ångfärjestationens historia	6
- Byggnadens funktion genom tiderna	7
- Arkitekten	8
- Beskrivning av byggnaden	9
- Bakgrund till dagens debatt	12
- Presentation av kongressförslaget	12
Analys	13
- Politiker	13
- Kommuntjänstemän	17
- Allmänhet	18
- skolad	18
- oskolad	19
Slutdiskussion	21
Sammanfattning	24
Käll – och litteraturförteckning	26

INLEDNING

Huruvida Ångfärjestationen i Helsingborg ska rivas eller bevaras har väckt många känslor under årens lopp. Ångfärjestationen i Helsingborg invigdes 1898 och användes fram till 1991 som tåg - och färjestation. Det är en mycket speciell byggnad som inte har anpassats till de omkringliggande byggnaderna utan istället inspirerats av norrländska stationsbyggnader. Den ger därmed sin prägel på staden. Ångfärjestationen uppfördes som en provisorisk byggnad men har ändå fått stå kvar trots flera rivningshot genom åren¹. Under 2003 började politiker att diskutera frågan att låta bygga ett kongresscentrum på platsen där Ångfärjestationen står². Jag är uppväxt i Helsingborg och för mig är Ångfärjestationen en stor del av staden. I och med debatten har jag börjat fundera mer över byggnaden och vilket värde den har. För mig är byggnaden trots att dess funktion förändrats för 15 år sedan fortfarande förknippad mycket med tågtrafiken. Besöken i denna byggnad, då den fungerade som tågstation, var för mig alltid förknippade med en viss spänning och förväntan. Jag har valt att fördjupa mig i denna diskussion som väcker många känslor hos Helsingborgs invånare.

Syfte och frågeställningar

Mitt syfte med denna uppsats är att undersöka vad som framförts i den debatt som pågått främst i Helsingborg angående om man ska bevara eller riva Ångfärjestationen. Detta ska jag undersöka genom att bland annat studera tidningsartiklar och sammanträdesprotokoll från kommunstyrelsen. Undersökningen sträcker sig från 2004 då debatten uppstod tills idag. Mina frågeställningar är:

- Vilka argument har förts fram i frågan om att bevara respektive riva Ångfärjestationen?
- Vilka ord har använts? Har språket någon betydelse i sammanhanget?

¹ Kumlin, Patrik, *Färjestationen – mötesplats igår och idag – berättelsen om en 100-åring i Helsingborg*, (Helsingborg: Skrivkonsult Ord & Mening 1998), s. 4-5, 13

² "Norra hamnen kan få konferensanläggning", http://hd.se/helsingborg/2004/12/08/norra_hammen_kan_faa/

Avgränsning

Mitt syfte är inte att göra en heltäckande kartläggning av allt som skrivits om Helsingborgs Ångfärjestation och dess vara eller icke vara. På grund av den begränsade tid som avsätts för c-uppsatser finns det ingen möjlighet att göra det. Istället har jag valt ut ett antal texter som visar ett brett spektrum av uppfattningar. Vad gäller tidningsartiklar har jag begränsat mig till Helsingborgs Dagblad då det är den tidning som behandlat frågan mest. I min beskrivning av byggnaden har jag valt att endast behandla exteriören då det är den som tas upp i det textmaterial jag använder mig av.

Metod och källor

Den metod jag använt mig av är diskursanalys för att tolka ord och uttryck som de inblandade aktörerna använt sig av i samband med Ångfärjestationens bevarande och planerna för ett nytt kongresscentrum. Diskursanalys innebär att man analyserar vilka ordval som används i texter och vilka bakomliggande tankar som de avslöjar. Diskurs definieras som det språkbruk som används i ett visst sammanhang och av en viss orsak i boken *The Words Between the Spaces* av Thomas A. Markus och Deborah Cameron³. Denna metod lämpar sig mycket väl då en stor del av källmaterialet jag använt mig av är tidningsartiklar från Helsingborgs Dagblad liksom debattinlägg på tidningens internetforum. Därtill består mitt litteratur- och källmaterial även av motioner, protokoll och brev till kommunstyrelsen. Jag har även valt att komplettera detta material med en intervju då det behövts för att göra analysen fylligare.

Till stöd för klassificeringen av skribenterna har jag använt mig av en liknande indelning som Jennie Lippner gjort i sin c-uppsats om Butterickshuset i Malmö (2006). De bestod i hennes uppsats av Skanska, stadsbyggnadskontoret, politikerna, arkitekten samt allmänheten. Den sistnämnda delade hon in i skolad och oskolad när det gäller deras arkitekturkunskaper. Det är till största delen politiker som uttalat sig i frågan om Ångfärjestationen och därför får de det största utrymmet.

³ Markus, Thomas A. & Cameron Deborah, *The Words Between the Spaces, Buildings and Language*, (London: Routledge 2002) s, 11

BAKGRUND

Ångfärjestationens historia

Ångfärjestationen eller färjestationen som den också kallas ritades av arkitekten Folke Zettervall(1862-1955) och invigdes 1898. Den uppfördes på den plats i hamnen där färjeterminalen från 1892 låg. Den gamla färjeterminalen var bara till för färjorna och flyttades när den nya stationsbyggnaden skulle uppföras. Det var aldrig meningen att Ångfärjestationen skulle stå kvar, det var en provisorisk byggnad som endast skulle användas under några år. Tanken var att när problemet med järnvägsdragningen genom centrala Helsingborg var löst så skulle man antingen bygga till den gamla centralstationen eller helt enkelt låta uppföra något helt nytt. Att ingen av idéerna förverkligades berodde på att man i kommunen inte kunde besluta sig för vilket som skulle göras. Alltså fick Ångfärjestationen stå kvar och trots att byggnaden varit rivningshotad många gånger under årens lopp står den fortfarande kvar och har nu blivit Sveriges äldsta provisoriska byggnad⁴.

Ångfärjestationen är inte Helsingborgs första tågstation utan det var centralstationen som uppfördes 1865 och ritades av Folke Zettervalls pappa, Helgo Zettervall(1831-1907). Den byggnaden finns inte kvar längre utan revs 1987⁵. Under 1860-talet hade Helsingborgs första järnväg invigts men den gick endast söderut. Under 1880-talet byggdes en järnväg norrut mot Ängelholm och Halmstad. Den förlängdes sedan så att man i slutet av 1880-talet kunde resa ända till Göteborg⁶. Stationshuset till denna järnväg, Ångfärjestationen byggdes 1898⁷.

Ångfärjestationen fungerade förutom som tågstation även som färjestation. I flera hundra år har färjor trafikerat rutten Helsingborg-Helsingör. I mitten av 1800-talet började det gå ångbåtar mellan de två städerna. Men det var först 1892, över fyra årtionden senare som ett färjeläger invigdes i staden. Det var detta färjeläger som sedan fick flytta på sig när Ångfärjestationen byggdes. Det var även detta år som de första tågfärjorna började trafikera rutten Helsingborg-Helsingör. Det blev då landets första tågfärjeförbindelse till andra länder⁸. Anledningen till att man lät bygga Ångfärjestationen var att staten köpt Skåne-Hallands

⁴ Kumlin 1998, s. 4. 11, 19

⁵ Kumlin 1998, s. 7-8

⁶ Johannesson, Gösta, *Helsingborg, stad i 900 år*, (Arlöv: Almqvist & Wiksell Förlag AB 1980) s. 241-242

⁷ Kumlin 1998, s. 11

⁸ Kumlin 1998, s. 11, 13-14

järnväg 1896 och därför var i stort behov av en ny stationsbyggnad vid färjeläget eftersom man i och med detta även fått färjeförbindelse mellan Helsingborg och Helsingör⁹. Under andra världskriget spelade Ångfärjestationen en central roll då det var härifrån tyska soldater transporterades till och från Norge. Under de tre år, 1940-43, som permittenttrafiken, det vill säga transporten av de tyska soldaterna, pågick var det cirka två miljoner tyskar som passerade Ångfärjestationen. 1991 flyttades tåg- och färjetrafik till en nyuppförd byggnad, Nya Knutpunkten¹⁰.

Byggnadens funktion genom tiderna

Byggnadens funktion har varierat under årens lopp, fram till 1991 användes den som tåg- och färjestation men efter det har en rad olika verksamheter funnits i byggnaden. När dess ursprungliga funktion upphörde 1991 kom det många skiljda förslag på vad byggnaden skulle kunna användas till. Det var förslag som till exempel stadsmuseum, vandrarhem eller frikyrka. Inga av dessa förslag förverkligades utan istället har vitt skiljda verksamheter som till exempel rockklubb och tropikarium delat på Ångfärjestationens utrymmen¹¹.

Under de år som byggnaden användes som tåg- och färjestation fanns där olika verksamheter i lokalerna som till exempel tull och restaurang. Efterhand skedde det tillbyggnader och redan några år efter uppförandet, år 1902 så byggdes det till en tullvisitationslokal. Denna är placerad vid byggnadens västra del, närmast hamnen och den gjordes i samma stil som resten av byggnaden och det var här tull och passpolis höll till. 1910 byggdes den här delen till och redan vid den tiden fanns det en diskussion om att riva byggnaden¹².

På andra våningen i denna byggnad fanns det exportkontroll vid tiden runt andra världskriget. Vid denna tid fanns det hårda restriktioner om hur mycket det som skulle exporteras fick vara värt. På exportkontrollen gick man igenom det som skulle föras ut ur landet. På denna våning fanns även tullkriminalen under en period. Redan från första början har det funnits en restaurang i byggnaden. Till denna kom främst resande men även anställda från kontoren

⁹ Hagren, Peter, ”Ångfärjestationen i Helsingborg- mot ett hundraårsminne”, *Kring Kärnan* 23, red. Torkel Eriksson, (Helsingborg: Helsingborgs museiförening 1994) s. 116-117

¹⁰ Kumlin 1998, s. 4, 24-25

¹¹ Kumlin 1998, s. 4-5

¹² Kumlin 1998, s. 18-19

runtomkring¹³. Även idag finns en restaurang i Ångfärjestationen som drivs av rockklubben the Tivoli¹⁴.

Det utrymme som fungerade som väntsal har sedan 1996 varit en nattklubb, rockklubben the Tivoli¹⁵. Det här är en mycket populär klubb bland ungdomar och the Tivoli är enligt dem själva en av södra Sveriges största rockklubbar och konsertarrangörer¹⁶. På baksidan av byggnaden användes det som tidigare var expressgodsavdelningen som ett tropikarium under 90-talet. Här kunde man titta på hajar, apor, ormar och andra djur¹⁷. Nu har detta flyttat och deras lokaler har rivits¹⁸. Idag hyr the Tivoli och bildningsnämnden största delen av byggnaden. Mindre kontor hyr Leslie Spenner samt landskapsarkitektkontoret Landscape syd AB¹⁹. Bildningsnämnden bedriver ungdomsverksamhet såsom ungdomsforum och café Ångfärjan som är ett ungdomscafé för de som är minst 16 år. Café Ångfärjan håller till i det som tidigare var tullvisitationslokalen.²⁰

Arkitekten

Det var Folke Zettervall som ritade Ångfärjestationen. Han föddes 1862 i Lund och var son till kyrkoarkitekten Helgo Zettervall som bland annat restaurerade Lunds domkyrka. Folke valde att även han utbilda sig till arkitekt. Han studerade först vid det Högre Allmänna Läroverket i Lund och fortsatte sedan sin utbildning i Köpenhamn. Här studerade han under fem år, mellan 1879-1884, dels vid "det Tekniske Selskabs skole" för att få teknisk utbildning samt vid "Kunst-Akademiets Arkitekturskole" för att få konstnärlig utbildning. 1885 kom han in på konstakademins arkitekturskola i Sverige och år 1888 var han utbildad arkitekt²¹.

1890 blev han anställd på statsbanornas arkitektkontor. Adolf Wilhelm Edelsvärd var vid den här tiden SJ:s chefsarkitekt och det var han som valde Zettervall att bli hans efterträdare. När Edelsvärd gick i pension blev Zettervall först tillförordnad arkitekt mellan åren 1895-98.

¹³ Kumlin 1998, s. 26-29

¹⁴ <http://www.thetivoli.nu>

¹⁵ Kumlin 1998, s. 44

¹⁶ <http://www.thetivoli.nu/?i=omoss>

¹⁷ Kumlin 1998, s. 43

¹⁸ "Rivning av Färjestationen splittrar s", http://hd.se/helsingborg/2004/03/16/rivning_faerjestationen_splittrar/

¹⁹ Muntlig uppgift, Kärnfastigheter 2006-11-15

²⁰ E-postmeddelande, från Anna Larsson till Gabrielle Fredriksson 2006-11-27

²¹ Hagren, Peter, *Folke Zettervall statens järnvägars arkitekt -nybyggda stationshus 1895-1931*, c-uppsats, Umeå 1988, s. 4, 55

Sedan blev han statens järnvägars chefsarkitekt från 1898 och det var han i över 30 år, till 1931. Under åren 1895-1931 hann Folke rita cirka 260 stationshus som uppfördes över hela landet. Men han gjorde även ritningar till andra typer av byggnader såsom banvaktsstugor, godsmagasin, ställverk och personalbostäder. Även privat gjorde han många ritningar som exempelvis till tingshus, hotell och bostadshus. Zettervall var alltså en arkitekt med en stor bredd och är en av landets mest produktiva inom detta yrke²². När Ångfärjestationen skulle ritas blev han sjuk i blindtarmsinflammation och det kan vara en orsak till att byggnaden kom att likna stationshus i Norrland eftersom han inte orkade skapa något helt nytt. Han hade tidigare utformat en norrländsk stationstyp när han ritade stationer i till exempel Boden och Vännäs. Den norrländska stationstypen var en byggnad gjord i trä med liggande timmer som tjärats och med dekorationer i form av drakar vid takens avslut²³.

Beskrivning av byggnaden

Ångfärjestationen ligger på hörnet Hamntorget, Kungsgatan, vid hamnen i centrala Helsingborg. Stationen är placerad nära vattnet, mellan denna byggnad och kajkanten finns det ingen annan bebyggelse. Detta tillsammans med de stora parkeringsplatser som omger tre av Ångfärjestationens sidor gör att byggnaden ligger fritt vilket bidrar till att man kan se byggnaden på håll.

FOLKE ZETTERVALL: Ångfärjestationens framsida – foto 2006

Det första jag lägger märke till när jag betraktar Ångfärjestationen är färgen. Vid första anblicken ser den ut att vara svart men den visar sig vara väldigt mörk brun vilket gör att den

²² Hagren 1988, s. 4, 6

²³ Hagren 1994, s. 116-117

utmärker sig och syns tydligt eftersom detta inte är en vanlig färg på bebyggelsen i Helsingborg. När jag ser byggnaden förs mina tankar till en stuga i alperna. Den skiljer sig från de omkringliggande byggnaderna då den är uppförd i trä och har hämtat inspiration från stationsbyggnader i Norrland. De byggnader som ligger närmast Ångfärjestationen är gjorda brunt eller gult tegel och är flera våningar högre. Stationshuset är byggt i nationalromantisk stil som var vanligt i Sverige i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Vid den här tiden var det vanligt att man sökte inspiration från äldre arkitektur och det var mycket uppskattat om byggnaderna uppfördes på ett hantverksmässigt sätt²⁴.

På grund av att Ångfärjestationen blivit tillbyggd kan man se tydliga skillnader när man studerar hela byggnaden. Som helhetsvolym blir byggnaden därför oregelbunden, det syns att tillbyggnader har gjorts i efterhand men även den ursprungliga byggnaden ger ett oregelbundet intryck då fönster och dörrar inte är symmetriska.

Fasaden mot hamntorget, som är byggnadens framsida, består av två delar, dels den ursprungliga delen och dels delen närmast hamnen som är tillbyggd. Fasaden på den ursprungliga delen är utformad med två utskjutande gavlar och mellan dessa är entrén till byggnaden placerad. På den undre våningen är rektangulära spröjsade fönster placerade på de två gavlarna. De skiljer sig åt genom att fönstren sitter tätare ihop på den vänstra samt att ett fönster är utbytt mot en dörr. Mittendelen har inga fönster utan istället två dörrar som är placerade i mitten och lite till höger om denna.

De två våningarna är tydligt avdelade eftersom den övre delen skjuter ut en aning och avdelningen görs ännu tydligare genom den gröna list som målats mellan våningarna. Gavlarnas andra våning är helt symmetrisk med spröjsade fönster. I mittendelen avskiljer ett utskjutande tak den nedre våningen från den övre. Ovanför detta tak sitter spröjsade fönster som skiljer sig från de övriga genom att de är lägre och bredare. På taket i mitten ovanför entrén sitter en stor klocka i en takkupa. Alla fönstren är målade i en grön nyans med en vit list runt omkring. Dörrarna är även de grönmålade och har samma typ av spröjsade glas i sig som gör att det blir en helhet. Hela taket är klätt med grön asfaltplattor.

²⁴”Nationalromantik 1900-1920”, <http://www.vasterbottensmuseum.se/avd-2/index.php?id=575>

Den ursprungliga byggnaden har utsmyckningar på vindskydden på gavlarna i form av rundade hörn och skiftningar i träet i form av flera trekantar samt två lika symboler liknande en fyrklöver och siffran nio i mitten. Dessa utsmyckningar återfinns på i stort sett alla sidor av byggnaden. Den rundade formen på ändarna av vindskydden återfinns på den utskjutande delen mellan neder- och övervåning.

Tillbyggnaden är gjord i samma stil och med samma färgsättning som den ursprungliga byggnaden men den skiljer sig ändå en del från denna. Den tillbyggda delen består också av två våningar men här skjuter inte övervåningen ut. Det som markerar avdelningen mellan våningarna är en grön list. Fönsterna på den undre våningen är av samma typ som de på gavlarnas bottenvåning men de är placerade jämt över fasaden med större avstånd emellan. Längst till höger är en dörr placerad. På den övre våningen är fönsterna mindre. När man ser de båda delarna som en helhet blir intrycket mycket osymmetriskt. Kortsidan på den tillbyggda delen har inga fönster på bottenvåningen, endast en dubbeldörr liknande den på tillbyggnadens framsida, som är placerad lite till vänster om mitten. Den övre våningen har gott om fönster, här finns sex fönster som är placerade tre och tre. Endast den övre delen av fönstren är spröjsade. På var sin sida om fönsterklungorna sitter det ett mindre fönster. Totalt sett blir denna del mycket osymmetrisk.

När man fortsätter runt till baksidan ökar det osymmetriska intrycket då här närmast hamnen finns en utskjutande byggnadskropp. Den här delen är endast en våning hög och skiljer sig från det övriga genom att fönsterna har olika storlek samt är olika djupt indragna. Baksidan av huvudbyggnaden består även den av två gavlar men här är mittenpartiet i samma nivå. Nedervåningen har samma typ av spröjsade fönster som framsidan men de tre dörrarna har blivit utbytta mot mer moderna. Längs med fasaden sträcker sig ett perrongtak. Där de tidigare två perrongerna var placerade finns nu två perrongtak kvar, som sträcker sig ut från byggnaden. På kortsidan ut mot Kungsgatan är fasaden täckt med spröjsade fönster på nedervåningen. På vänster sida finns en uteservering med trägolv och stålräcke.

Trots att byggnaden är osymmetrisk så hålls den ändå samman genom att stilen, färgsättningen och dekorationerna är densamma. Hela byggnaden ger ett horisontalt intryck då den är utbredd och inte så hög.

Bakgrund till dagens debatt

Det har i hela Ångfärjestationens historia diskuterats om att riva den eftersom byggnaden endast skulle vara provisorisk. Den har fått stå kvar hittills men nu är det än en gång tal om att riva stationsbyggnaden. Tankarna om ett kongresscentrum där Ångfärjestationen ligger började under 2003²⁵. Man anser att det är viktigt för stadens näringsliv att även Helsingborg får en kongressanläggning²⁶. Under 2004 började man ta fram skisser på hur ett kongresscentrum på Ångfärjestationens tomt skulle kunna se ut²⁷. Detta presenterades under 2005 vilket ledde till att Helsingborgare protesterade eftersom många vill ha kvar byggnaden²⁸. Under 2006 lät politikerna en privat utredare undersöka bland annat var den bästa platsen för ett kongresscentrum skulle vara och det visade sig vara tomten där Ångfärjestationen ligger²⁹. De kom fram till att "Läget vid gamla tåg färjeterminalen är öppet och välkomnande. Med "rätt byggnad" kan läget ge Helsingborg ett landmärke"³⁰.

Presentation av kongressförslaget

Ett tag var det tal om att utlysa en arkitekttävling för det nya kongresscentrumet. Det har ännu inte skett men under 2004 togs det fram ett förslag på hur byggnaden skulle kunna se ut. Om det beslutas att Ångfärjestationen ska rivras är det kanske så här det kommer att se ut på tomten i centrala Helsingborg istället. Det var Henrik Jais-Nielsen & Mats White arkitekter, en av stadens mest välrenommerade arkitektkontor, som utformade förslaget. Deras förslag var en byggnad som skulle bli 12 000 kvadratmeter stor och rymma ett auditorium med plats för cirka 1 000 personer. Enligt deras förslag skulle byggnaden uppföras i modernistisk stil och fasadmaterialet skulle vara sten eller puts men även mycket glas. Bakom kongressdelen skulle det uppföras kontorsbyggnader enligt förslaget³¹.

²⁵ "Norra hamnen kan få konferensanläggning", http://hd.se/helsingborg/2004/12/08/norra_hammen_kan_faa/

²⁶ "Kongressanläggning vid Färjestationen?", http://hd.se/helsingborg/2006/07/14/kongressanlaeggning_vid/

²⁷ "Norra hamnen kan få konferensanläggning", http://hd.se/helsingborg/2004/12/08/norra_hammen_kan_faa/

²⁸ "Centralt kongresscentrum kan stå klart 2010",

http://hd.se/helsingborg/2005/06/08/centralt_kongresscentrum_kan_staa/

²⁹ "Kongressanläggning vid Färjestationen?", http://hd.se/helsingborg/2006/07/14/kongressanlaeggning_vid/

³⁰ "Rapport över marknadsanalys kongressanläggning i Helsingborg", <http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, kommunstyrelsens diarium, diarienummer 01018/2005, s. 3

³¹ "Centralt kongresscentrum kan stå klart 2010",

http://hd.se/helsingborg/2005/06/08/centralt_kongresscentrum_kan_staa/

Förslag till kongresscenter ³²

ANALYS

Politiker

I december 2004 tog Helsingborgs Dagblad första gången upp planerna stadens politiker hade på ett kongresscentrum/konferensanläggning i centrum. Skisser hade vid den här tiden tagits fram av Henrik Jais-Nielsen och Mats White arkitekter på hur ett sådant kongresscentrum skulle kunna se ut, men de hölls än så länge hemliga för allmänheten. Kommunstyrelsens dåvarande ordförande Tomas Nordström, som tillhör socialdemokraterna, anser att de ska undersöka om det finns andra tomter i staden, förutom platsen där Ångfärjestationen ligger, som kan vara lämpliga för kongresscentret. De vill dessutom undersöka om de kan be flera arkitekter att göra förslag på hur byggnaden skulle kunna se ut för att på så vis skapa en bredare diskussion. Nordström anser att Ångfärjestationens tomt är passande för någon typ av offentlig byggnad som till exempel en konferensanläggning och möjligen ett stadshus³³.

Carin Wredström, dåvarande kommunstyrelsens vice ordförande och moderat, anser tillsammans med den moderata gruppen att Ångfärjestationens tomt är en bra plats att bygga en konferensanläggning. Hon talar om tomten som ”gräddtomten” och anser att en konferensanläggning är något det finns intresse för på marknaden. Även Wredström vill att flera arkitekter ska få ge förslag på hur denna framtida anläggning kan se ut och då genom en arkitekttävling som hon anser ska utlysas. Hon anser inte såsom Nordström att det även ska byggas ett stadshus på den här tomten utan att det kanske istället är lämpligare med kontorsbyggnader. Vad som i framtiden ska hända med byggnaden som nu står på tomten, Ångfärjestationen, vill hon ska undersökas. Hon vill att det ska redas ut om det finns någon

³² *Planer på gång , stadsbyggnadskontoret informerar, nr 9*, (Helsingborg: Stadsbyggnadskontoret 2005), s. 6

³³ ”Norra hamnen kan få konferensanläggning”, http://hd.se/helsingborg/2004/12/08/norra_hammen_kan_faa/

möjlighet för byggnaden att stå kvar där den står eller om det är möjligt att flytta den. Om den går att flyttas har hon Fredriksdal som förslag. Nordström talar inte om att låta byggnaden stå kvar utan vill se en utredning gjord för att ta reda på vart man kan flytta den.³⁴

Ett halvår senare, i juni 2005 kan man läsa i Helsingborgs Dagblad att skisserna på kongresscentrumet nu diskuterats med särskilt inbjudna från till exempel kommunen och byggbranschen på ett seminarium. Nu tror Tomas Nordström att kongressdelen ska vara uppförd före 2010. Han anser att tomten där Ångfärjestationen ligger är ”Sveriges mest attraktiva tomt” och att Ångfärjestationen inte längre passar in i stadens centrum. Istället menar han att man möjligtvis kan flytta byggnaden och placera den någon annanstans. Det framkommer i artikeln att det är intressenter på marknaden och inte kommunen som ska stå för uppförandet av kongresscentret. Även Carin Wredström uttalar sig i den här artikeln och hon tror att ett kongresscentrum kommer att passa bra på Ångfärjestationens tomt. Hon medger att det kanske inte blir så lätt att låta byggnaden stå kvar där den står, men att det ändå inte helt ska uteslutas³⁵.

I en insändare till tidningen samma månad skriver Tomas Nordström om Ångfärjestationens framtid. Han menar att debatten som uppstått är bra men att han vill klargöra vissa saker. Han skriver bland annat att han liksom många andra har mycket minnen från Ångfärjestationen. Eftersom byggnaden inte längre används till det som den ursprungligen var gjord för, tåg- och färjestation, så anser inte han att den behöver ligga kvar på samma plats längre. Men han menar också att ”byggnaden har ett visst värde och bör bevaras på något sätt”. Han anser även att the Tivoli och det ungdomscafé som bedrivs i Ångfärjestationen ska finnas kvar i området. Slutligen hävdar han att debatten som uppstått behövs och kommer att fortsätta i flera år³⁶.

Ett par månader senare, i augusti 2005, var planerna på att utlysa en arkitekttävling i full gång. Tomas Nordström hoppades på att det skulle kunna ske i slutet av året. Tävligen skulle då vara utformad så att arkitekterna skulle få välja om de ville ha kvar Ångfärjestationen eller inte. Både Tomas Nordström och Carin Wredström uttalar sig nu om att the Tivolis

³⁴ ”Norra hamnen kan få konferensanläggning”, http://hd.se/helsingborg/2004/12/08/norra_hammen_kan_faa/

³⁵ ”Centralt kongresscentrum kan stå klart 2010”, http://hd.se/helsingborg/2005/06/08/centralt_kongresscentrum_kan_staa/

³⁶ ”Kommentar till insändare om kv.Ångfärjan (The Tivoli)”, <http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, Kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00527/2005

verksamhet är väldigt bra men de menar samtidigt att det inte borde vara några problem för dem att fortsätta sin verksamhet i andra lokaler³⁷.

Politikerna har inte varit eniga i frågan, inte ens inom partierna har man kunnat enas. I en debattartikel gjord av en person inom socialdemokraterna framförs åsikter som skiljer sig från dåvarande kommunstyrelsens ordförande Tomas Nordströms. Det finns ett stort intresse på marknaden för att uppföra ett kongresscenter på Ångfärjestationens tomt. Debattören menar att detta inte borde vara ett starkt vägande skäl till att låta flytta eller riva Ångfärjestationen. Han menar att socialdemokraterna inte ska låta sig styras av vad marknaden intressen är. Han framför att han inte har något emot att det byggs ett kongresscentrum i staden men att detta inte ska uppföras på Ångfärjestationens tomt. Tomten hör till ett av landets mest eftertraktade lägen och han vill att denna plats ska fortsätta att vara tillgänglig för alla. En roll för socialdemokraterna anser han är att bevara stadens historia. Ångfärjestationen tillhör och är en viktig del av denna historia. Han nämner bland annat dess roll i andra världskriget. Ett annat argument är att det även är viktigt att inte utsikten över sundet försvinner. Verksamheten som finns i byggnaden är också mycket viktig för stadens invånare³⁸.

I oktober 2005 skrevs det två motioner till Helsingborgs kommun angående Ångfärjestationen. Den ena skrevs av miljöpartiet och den andra av vänsterpartiet. I vänsterpartiets motion togs upp att Ångfärjestationen är en viktig kulturbyggnad för en stor del av stadens invånare och det faktum att den klassats som ”särskilt värdefull bebyggelse” i det bevarandeprogram som Helsingborg har tagit fram. Vänsterpartiet vill att Helsingborg stad ska ansöka hos Länsstyrelsen om att Ångfärjestationen ska byggnadsminnesförklaras³⁹.

I motionen som skrivits av miljöpartiet tas det till exempel upp att Ångfärjestationen är en mycket speciell byggnad i Helsingborg som med tiden blivit en symbol för staden. Enligt motionärerna så är byggnaden ett minne från en period då staden fungerade som en samlingspunkt för tågtrafiken. Motionärerna menar att det i en stad borde finnas byggnader som är gjorda under olika tidsepoker och de anser att Ångfärjestationen är en byggnad som är en bra representant för sin tid och därför bör bevaras. Byggnadens nya funktion är ”musik-

³⁷ ”Tävling avgör Färjestationens öde”, http://hd.se/helsingborg/2005/08/22/taevling_avgoer_faerjestationens/

³⁸ ”Angående Ångfärjestationen”, <http://www.helsingborg.sap.se/Nyheter05/nyhet050823c.htm>

³⁹”Motion om att staden ansöker om att Ångfärjestationen skall utgöra ett byggnadsminne”, <http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp> Kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00791/2005

och nöjeshus” och de anser att detta måste få vara kvar. Anledningen till att motionen skrevs är att de, liksom vänsterpartiet, vill att Ångfärjestationen ska byggnadsminnesförklaras⁴⁰.

I början av november 2005 beslutade sig socialdemokraterna för att låta Ångfärjestationen stå kvar och att försöka hitta en lämpligare plats för kongresscentrumet. Nu ansåg man att verksamheten som håller till i Ångfärjestationen var viktig och att själva byggnaden är historiskt värdefull. I artikeln tas det upp att partiet aldrig varit enat i frågan och att socialdemokraterna ska starta en utredning om var bästa platsen för kongresscentrumet är. Moderaterna anser inte längre att något beslut behöver fattas snart utan att det kan vänta till efter valet 2006⁴¹.

I sammanträdesprotokoll från kommunfullmäktige i april 2006 framgår det att varken kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige anser att det går att byggnadsminnesförklara Ångfärjestationen enligt kulturminneslagen eftersom den inte uppfyller kraven. För att en byggnad ska kunna byggnadsminnesförklaras måste den vara ”synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bybyggelseområde”⁴².

Folkpartiet har i en interpellation till kommunstyrelsens dåvarande ordförande, Tomas Nordström uttryckt en fråga till honom. Deras fråga är om han har tänkt lägga förslag för att Ångfärjestationens skydd ska ökas. Det framkommer även att Folkpartiet har föreslagit att byggnaden ska klassas som värdefull och att de vill att den ska få ett kraftigt bevarandeskydd⁴³. I sitt svar skriver Tomas Nordström att det redan tagits beslut om att byggnaden inte uppfyller de krav som finns för att få byggnadsminnesförklaras. Det skydd byggnaden har är att den klassats som särskilt betydelsefull⁴⁴.

Ingela Andersson som är socialdemokratiskt kommunalråd uttalar sig i tidningen i juli 2006. Nu säger hon att intresset för frågan inte är så stort längre inom socialdemokraterna. Det är

⁴⁰ ”Motion om att bevara Ångfärjestationen som byggnadsminne”

<http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, Kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00844/2005

⁴¹ ”Färjestationen får leva vidare”, http://hd.se/helsingborg/2005/11/08/faerjestationen_faar_leva_vidare/

⁴² ”Beslut kommunfullmäktige 2006-04-26”,

<http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, Kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00844/2005

⁴³ ”Interpellation till kommunstyrelsens ordförande om Ångfärjestationen”

<http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, Kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00563/2006

⁴⁴ ”Svar på interpellation om Ångfärjestationen”

<http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, Kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00563/2006

först när det finns någon som vill bygga ett kongresscentrum som frågan aktualiseras. En utredning har nu gjorts som visar att den bästa platsen för en kongressanläggning är på tomten där Ångfärjestationen ligger i Norra hamnen. Det andra alternativet som undersökts är Södra hamnen. Andersson menar att om en anläggning ska byggas i Norra hamnen så ska den få plats på tomten tillsammans med Ångfärjestationen. Möjligen skulle Ångfärjestationen då kunna flyttas en bit längre ut på Hamntorget. Ett annat krav för att bygga är att det inte bidrar till att för mycket trafik dras till området. Men socialdemokraterna ger ändå inget tydligt besked på var de tycker är bästa platsen för att uppföra kongresscentret och det gör inte heller moderaterna. Ett moderat kommunalråd uttalar sig ändå och menar att Södra hamnen kanske lämpar sig bättre vilket även ett kommunalråd från kristdemokraterna tycker. Vänstern och miljöpartiet anser också att Södra hamnen är bäst medan folkpartiet tycker att bästa platsen vore mellan Ångfärjestationen och Dunkers kulturhus. Sverigedemokraterna har liksom socialdemokraterna och moderaterna inte beslutat sig ännu⁴⁵.

Det framgår att kommunens fastigheter delas in i olika kategorier mellan 1-4. Om en byggnad klassas som en etta ska den bevaras medan om den får en fyra så ska man däremot försöka sälja den. Folkpartiet och miljöpartiet vill att skyddet ska höjas till kategori 1. Även vänsterpartiet vill att skyddet ska höjas⁴⁶. Ångfärjestationen har för tillfället kategori tre⁴⁷.

I dagsläget finns inga beslut om man ska riva eller bevara byggnaden. The Tivoli, som är en av de större hyresgästerna har fått hyreskontrakt i två år till⁴⁸.

Kommuntjänstemän

Kommundirektören Lars Johansson var personen som drog igång debatten igen detta år genom att uttala sig om att han anser att den bästa platsen för ett kongresscentrum är vid Ångfärjestationen. Vad som då ska hända med Ångfärjestationen tycker han inte spelar så stor roll. För honom har det ingen större betydelse om den bevaras eller rivs, det viktigaste är att det för vilket det än blir finns en politisk majoritet. Han menar även att the Tivoli inte kan styra när det gäller Ångfärjestationen, ”stadens utveckling kan inte stå och falla med enskilda

⁴⁵ ”Läst läge om kongresshus”, http://hd.se/helsingborg/2006/07/15/norra_hammen_aer_baesta_laeget_en/

⁴⁶ ”Kärnfastigheter: krav på att säkra Färjestationen”, <http://hd.se/helsingborg/fullmaktige/popup?id=291>

⁴⁷ E-postmeddelande från Maria Winberg Nordström till Gabrielle Fredriksson 2006-11-16

⁴⁸ ”Snabbt stöd för hans nätuppror”, http://hd.se/noje/2006/08/30/snabbt_stoed_foer_hans_naetuppror/

näringsidkare”⁴⁹. Johansson tar upp i en annan artikel samma datum att det alltid blir debatter när något nytt ska byggas i Helsingborg som exempelvis när Rådhuset, Dunkers kulturhus och Knutpunkten skulle byggas. Men han menar att det mesta blir omtyckt av stadens invånare till slut. Han har till viss del svårt att förstå varför det blivit en sådan het debatt. Johansson menar att ”utveckling är vitaliserande för staden”⁵⁰.

Stadsantikvarie Karin Gustavsson har även hon uttalat sig i Helsingborgs Dagblad om Ångfärjestationen. Hon menar att alla i Helsingborg på något sätt har en relation till byggnaden och att byggnaden i sig representerar ”porten mot kontinenten”. Gustavsson vill bevara Ångfärjestationen där den ligger och hon tror inte det går att flytta byggnaden till Fredriksdal som det varit förslag om eftersom det inte är tillräckligt stort för denna byggnad. Hon tycker att Ångfärjestationen är viktig eftersom den genom sin mycket ovanliga utformning tydligt visar att det är en offentlig inrättning. Dessutom anser hon att den verksamhet som nu bedrivs i byggnaden är otroligt värdefull för staden⁵¹.

Den skolade allmänheten

Henrik Ranby som är arkitekturhistoriker samt fil.dr. i konstvetenskap skrev en insändare till Helsingborgs Dagblad i slutet av 2004. Han anser att Ångfärjestationen är ett minnesmärke över tåg- och färjetrafiken och därför bör bevaras. Om kommunen ändå skulle besluta sig för att riva byggnaden skulle man ”beröva Sundets pärla en central karaktärsbyggnad och en del av dess historiska identitet”. Han menar att det finns mycket man skulle kunna använda byggnaden till och ger flera förslag. Det han nämner är till exempel turistbyrå, resebyrå och saluhall för delikatesser. Han tycker inte förslaget om att låta flytta byggnaden till Fredriksdal är bra eftersom han menar att den inte passar där, dess plats är vid sundet⁵².

Arkitekten Johan Iacobi anser att Ångfärjestationen är värd att bevaras eftersom den genom sin karakteristiska utformning blivit typisk för Helsingborg. Egentligen är byggnaden ovanlig för denna del av landet men det är det som gör den unik Han anser att platsen där

⁴⁹ ”Kongressanläggning vid Färjestationen?” http://hd.se/helsingborg/2006/07/14/kongressanlaeggning_vid/

⁵⁰ ”Vi helsingborgare är ett konservativt släkte”

http://hd.se/helsingborg/2006/07/14/vi_helsingborgare_aer_ett_slakte/

⁵¹ ”Länsstyrelsen kan stoppa planerna”,

http://hd.se/helsingborg/2005/08/22/laensstyrelsen_kan_stoppa_planerna/

⁵² Ranby, Henrik, ”Utveckla Färjestationen”, *Helsingborgs Dagblad*, 2004-12-16, s. 21

Ångfärjestationen ligger är mycket speciell. Tomten är ”ett av de främsta paradlägena med hög kommersiell attraktivitet”⁵³.

Den oskolade allmänheten

För att representera den oskolade allmänheten har jag valt de inlägg som gjorts på Helsingborgs Dagblads diskussionsforum på Internet mellan den 9/9-26/10 2006 samt brev till kommunstyrelsen, insändare, debattartiklar och ledare. Av 37 inlägg som gjorts på diskussionsforumet är cirka en tredjedel mot en rivning av Ångfärjestationen och två tredjedelar för en rivning.

De argument som tas upp i inläggen bland de som är emot en rivning av byggnaden, är till exempel att vi i Sverige har ett annat synsätt än vad människor i andra länder har. I vårt land värderar vi inte äldre byggnader lika högt som andra Européer gör. Några tar upp den stora rivningsvågen som skedde i Helsingborg under 60-talet. De tycker att staden förfults genom detta och att de hus som istället uppfördes inte tillför staden något. Som exempel tar de upp Knutpunkten som idag används som resecentrum. Denna byggnad menar de är ful och ofunktionell. En person anser att Ångfärjestationen ska stå kvar för att den bryter av och skiljer sig från vad han anser vara de många ”betongklumpar” som nyligen byggts i området. Ord och uttryck som använts för att beskriva byggnaden är till exempel: ”charmig”, ”kulturhistoriskt värdefull byggnad”, ”symbol för folklig delaktighet”. ”Det är inte bara en byggnad utan en scen för det nordvästskånska musiklivet och en viktig plats för ungdomar”⁵⁴.

I brev som inkommit till kommunstyrelsen är ämnet the Tivoli och vad klubben har för betydelse. Till exempel menar en gymnasielärare att byggnaden inte får rivas på grund av hur viktig the Tivoli är för ungdomarna. Han anser att rockklubben inte kan flytta eftersom det är den unika miljön i byggnaden som drar dit välkända artister⁵⁵.

I en debattartikel i Helsingborgs Dagblad undrar författaren varför kongressdeltagares och ungdomars behov ställs mot varandra. Han undrar varför det anses vara viktigare att kongressdeltagares behov av bra lokaler tillfredsställs än att en viktig mötesplats för många

⁵³ Intervju med arkitekten Johan Iacobi 2006-11-24

⁵⁴ <http://gamla.hd.se/diskutera/detalj?id=36134&kat=3>

⁵⁵ ”Synpunkter på ev.nedläggning/flytt av the Tivoli”

<http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, Kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00527/2005

ungdomar försvinner. Det beror enligt honom på att kongressdeltagarna är mycket mer kapitalstarka än ungdomarna och att deras behov alltså sätts i första hand. Han menar också att det är politikernas egenintressen som styr i det här fallet. Han tar också upp att Helsingborg har rivit väldigt många äldre byggnader och att det i vissa fall handlade om skövling och anser därför att man istället för att riva Ångfärjestationen borde renovera den⁵⁶.

En insändare som vill bevara Ångfärjestationen använder som argument Helsingborgs och Ångfärjestationens historia. Han menar att Ångfärjestationen har varit plats för händelser som format dagens Sverige. Som exempel tar han upp händelser från andra världskriget som de danska judarnas flykt och den tyska permittenttrafiken. På grund av det som hänt anser han att man ska göra om platsen vid Ångfärjestationen till en park och en ”freden och frihetens plats”⁵⁷.

De som är positiva till en rivning skriver bland annat i inläggen på diskussionsforumet att Ångfärjestationen är stadens fulaste byggnad och att den inte passar in i centrum. Flera personer menar att byggnaden är i väldigt dåligt skick och skriver därför lite ironiskt att de hoppas på att byggnaden ska falla ihop av sig själv när någon höststorm drar in över staden. Ett par personer menar att verksamheten inte kan vara beroende av vilken byggnad den håller till i och att det endast är byggnaden som ska bort och inte verksamheten. En annan anser att en byggnad inte kan bevaras bara av nostalgiska orsaker. Flera delar åsikten om att Ångfärjestationen bara var ett provisorium och att den därför inte passar in i Helsingborg. En del inlägg är ironiska som till exempel att brandkåren skulle kunna använda byggnaden till att öva sig på eller att man kan göra om Ångfärjestationen till ett parkeringshus genom att klä in den i plåt. Flera personer kallar även de som inte har samma åsikt som de själva för kommunister. Ord som ofta förekommer när Ångfärjestationen beskrivs är: ”skamfläck”, ”förfallen”, ”schabrak” och ”ruckel”.⁵⁸

En insändare till Helsingborgs Dagblad är även den ironisk när författaren menar att hela byggnaden kan skänkas till Norge. Personen som skrivit insändaren anser att

⁵⁶ Sommeliuss, Sören, ”Klockan klämtar för skandal”, *Helsingborgs Dagblad*, 2005-09-11, s. 22

⁵⁷ Bruno, Per Erik, ”Gör Ångfärjan till en grön oas”, *Helsingborgs Dagblad*, 2005-10-11, s. 13

⁵⁸ <http://gamla.hd.se/diskutera/detalj?id=36134&kat=3>

Ångfärjestationen är ful och inte passar in i en modern hamnstad som Helsingborg. Han anser inte heller att the Tivoli är ett bra argument för att bevara byggnaden där den står⁵⁹.

I en ledare i samma tidning menar skribenten att Ångfärjestationen inte kan stå kvar där den står utan att det bästa istället vore att flytta byggnaden till Fredriksdal där många äldre byggnader bevaras. Han menar att det enda värde Ångfärjestationen har är nostalgiska värden och det räcker inte för att byggnaden ska få stå kvar. Genom ett kongresscentrum kan annan utveckling av Helsingborg ske enligt honom men det är viktigt att detta område som kommer att skapas ska vara tillgängligt för allmänheten. Han menar också att byggnader som Knutpunkten och de i Norra hamnen har förbättrat Helsingborg⁶⁰.

SLUTDISKUSSION

De diskurser Jennie Lippner kunde urskilja i sin uppsats var modernistisk, ekonomisk, företagsekonomisk, politisk, arkitektonisk och antikvarisk⁶¹. I min undersökning kan jag urskilja den ekonomiska, antikvariska samt modernistiska diskursen. Den oskolade allmänhetens tankar och åsikter kommer till tals bland annat genom ett flertal insändare, inlägg samt i brev till kommunstyrelsen. Den historiska aspekten tas upp av de som vill bevara byggnaden. För dem är det viktigt att det inte rivs flera, enligt deras åsikt, värdefulla byggnader då det revs mycket under 60-talet. Det tas även upp att kongressdeltagarnas intressen står mot ungdomarnas.

De som vill få bort byggnaden menar att en framgångsrik verksamhet inte borde vara beroende av lokalerna. Att byggnaden endast var tänkt som ett provisorium tas också upp av den här gruppen. Bland de som vill riva byggnaden använder väldigt många uttryck som kommunister och bakåtsträvare för de som vill bevara Ångfärjestationen. Att man väljer just uttrycket kommunist kan vara för att man anser att det är något fult att vara kommunist och inte en del av det moderna samhället utan en del av tiden som varit. Man vill genom detta hävda att de som vill bevara Ångfärjestationen inte är med i utvecklingen och att de själva är för en förändring. Den oskolade allmänheten använder sig av ett enkelt och lättfattligt, vardagligt språk. De tillhör både modernismens och den antikvariska diskursen då en grupp

⁵⁹ Horndahl, Ronney, "Skänk Färjestationen till Norge", *Helsingborgs Dagblad*, 2005-09-16, s. 17

⁶⁰ Olofsson, Sven-Åke, "Hantera färjestationen först", *Helsingborgs Dagblad*, 2005-06-09, s. 2

⁶¹ Lippner, Jennie, *Butterickshuset – om en byggnadsprocess i Malmö stadskärna*, c-uppsats, Lund 2006, s. 18

vill få bort Ångfärjestationen och istället ha någon ny modern byggnad som de tycker passar in bättre. Sen finns det ju även de som anser att byggnaden är viktig ur ett historiskt perspektiv och att den absolut ska stå kvar där den står.

Den skolade allmänheten använder ett språk utan fackuttryck och med välformulerade meningar om varför byggnaden ska stå kvar. Ett argument är till exempel att om byggnaden skulle rivas skulle man ”beröva Sundets pärla en central karaktärsbyggnad och en del av dess historiska identitet”. Jag upplever att det är ett genomtänkt ordval och att man genom valet av ord vill och tror sig kunna påverka beslutet i frågan.

Ledande socialdemokrater och moderater anser att Ångfärjestationen ska flyttas i början av debatten. Man talar inte uttryckligen om att man vill låta riva byggnaden utan istället vill man flytta den till någon lämplig plats som till exempel Fredriksdal. De anser att tomten är för värdefull för att användas endast som nöjeslokal för ungdomar. De använder uttryck som ”gräddtomten” och ”Sveriges mest attraktiva tomt” för att beskriva hur värdefull den är. Det är positivt laddade ord som talar om läget men inte om själva byggnaden. Det är kommunen som äger byggnaden och de vill naturligtvis utnyttja den här ekonomiskt värdefulla tomten på ett enligt deras synsätt, bättre sätt. De ser till de ekonomiska värdena och talar om vad man kan tjäna på att bygga ett kongresscenter på tomten. I början vill man utlysa en arkitekttävling för att få fram ett bra förslag på hur den nya kongressanläggningen ska se ut. Politikerna har aldrig varit eniga i frågan och det kan ha bidragit till att deras makt försvagats. Hade alla politiker ansett att byggnaden skulle flyttas eller rivas så hade nog det skett snabbare och man hade utlyst en arkitekttävling som var tanken från början. Nu kunde man dock inte enas och i och med att den allmänna debatten drog igång fick det en annan vändning.

Tanken från politikernas sida är kanske att debatten ska svalna innan man tar det beslut som man velat från början, att bygga ett kongresscenter på Ångfärjestationens tomt. De är som sagt inte eniga och flera partier anser att kongresscentret ska uppföras på en annan plats, till exempel i Södra hamnen. Oenigheten måste givetvis ha bidragit till att det politikerna sagt inte fått lika stort inflytande och makt som troligtvis skett om enighet rått.

Kommuntjänstemännen använder ett språk som gör att man kan anta att de är väl insatta i ämnet. Kommundirektören vill att Helsingborg ska förändras och utvecklas. ”Utveckling är

vitaliserande för staden”. Han använder sig av ord och uttryck som inte tillhör vardagligt tal. Stadsantikvarien vill kanske inte så överraskande istället bevara Ångfärjestationen.

Personerna i de olika kategorierna fokuserar på olika saker. Politikerna fokuserar på tomten medan kommuntjänstemännen talar om stadens utveckling. Samtidigt fokuserar de båda på de historiska aspekterna. Den skolade allmänheten fokuserar på byggnaden och de historiska aspekterna. Den oskolade allmänheten är den enda kategorin som gör personangrepp. Denna grupp fokuserar mest på byggnaden i sig samt den verksamhet som bedrivs.

Kommuntjänstemännen, politikerna och den skolade allmänheten uttrycker sig på likartade sätt. I vissa fall hade det inte gått att avgöra vilken kategori som skrivit vad om det inte framgått. Språket är välformulerat och argumenten som förts fram känns genomtänkta och väl valda. Den oskolade allmänheten är den grupp som skiljer sig mest från de andra men en förklaring kan ligga i att deras åsikter främst kommer från debattinlägg vilket är ett mer informellt uttrycksätt och tanken är att det ska gå enkelt och snabbt att framföra sin åsikt vilket så klart kan leda till mindre genomtänkta uttryck och val av ord. Den skämtsamma tonen är också något som endast återfinns i denna grupp, vilket kanske i sin tur leder till att åsikterna tas på mindre allvar.

Som nämnts tidigare handlar ju detta fall även mycket om oenighet inom partierna men denna oenighet kan mycket väl komma från påtryckningar från allmänheten. I alla kategorier förutom den skolade allmänheten finns det skilda åsikter i frågan vilket gör även att flera diskurser finns inom de olika kategorierna. Den ekonomiska diskursen återfinns hos politikerna men i denna grupp finns även den antikvariska diskursen. Modernismens diskurs återfinns bland allmänheten samt kommuntjänstemännen och inom de här grupperna återfinns även den antikvariska diskursen. Jag tror att val av ord och uttryck kan ha betydelse för hur en debatt om en byggnads vara eller icke vara går men det är inte avgörande eftersom det flera faktorer som spelar in.

I den analys som gjorts ovan kan man utläsa att historia har större värde än utveckling för vissa grupper medan det är tvärtom för andra. Mannen som var kommunstyrelsens tidigare ordförande, Tomas Nordström, säger i ett uttalande att Ångfärjestationen inte längre passar in i Helsingborgs centrum. Det framgår därmed att han anser att staden ska moderniseras. Genom byggandet av ett stort kongresscentrum försöker man sträva efter att Helsingborg ska

bli en modern storstad. Den synen delar han med andra politiker i och med att man inte vill att staden ska symboliseras med den äldre tåg- och färjestationen längre utan med ett stort, modernt kongresscentrum. En socialdemokrat har uttalat sig och menar att en roll för socialdemokraterna är att bevara Helsingborgs historia. Att politikerna tycker olika kan bero på att de i grunden har olika ideologiska värderingar. Bland allmänheten är det många som anser att den historiska aspekten är viktigare än att staden utvecklas och förnyas. Men det är även många som vill riva Ångfärjestationen och de menar att den inte passar in och anser ju därför att Helsingborg är, och ska vara en modern stad som inte har plats för en gammal träkåk mitt i centrala Helsingborg.

SAMMANFATTNING

Uppsatsen behandlar Ångfärjestationen i Helsingborg och den diskussion som förts angående byggnadens vara eller icke vara. Syftet har varit att undersöka vad som sagts i frågan som diskuterats i Helsingborg från 2004 och som fortfarande pågår. För att göra detta har ett antal texter valts ut som sedan analyserats med hjälp av diskursanalys samt den analysmodell som Jennie Lippner utvecklat.

Ångfärjestationen ritades av arkitekten Folke Zettervall och invigdes år 1898. Byggnaden uppfördes som en provisorisk byggnad som endast skulle användas som tåg – och färjestation till man löst problemet med järnvägsdragningen genom centrala Helsingborg. Då skulle man bygga en ny tågstation eller bygga till den äldre stationsbyggnaden som redan fanns i staden. Detta blev aldrig av utan istället fick Ångfärjestationen stå kvar. 1991 flyttades tåg och färjetrafiken till en nyuppförd byggnad, Nya Knutpunkten. Sedan dess har Ångfärjestationen hyst olika verksamheter som till exempel tropikarium och rockklubb. Idag hyr rockklubben the Tivoli samt bildningsnämnden den största delen av byggnaden.

Under årens lopp har Ångfärjestationen blivit rivningshotad flera gånger. År 2004 togs det fram ett förslag på hur ett kongresscentrum skulle kunna se ut. Detta var placerat på platsen där Ångfärjestationen nu ligger. När detta presenterades för allmänheten 2005 uppstod en het debatt. Både politiker och allmänheten har varit splittrad i frågan. I början av debatten tyckte ledande politiker inom socialdemokraterna och moderaterna att Ångfärjestationens tomt var en mycket bra plats att uppföra ett kongresscentrum på. Nu vill de inte längre uttala sig om var de tycker kongresscentrumet ska placeras. De andra politiska partierna tycker att Södra

hamnen i Helsingborg är en lämpligare plats för kongresscentrumet. Helsingborgs stadsantikvarie anser att byggnaden är värdefull och ska stå kvar där den står. Kommundirektören tycker däremot att Ångfärjestationens tomt är bästa platsen.

Den skolade allmänheten anser att Ångfärjestationen är värd att bevaras och helst på platsen där den nu står. Den oskolade allmänheten har olika åsikter i frågan. En del anser att byggnaden är förskräckligt ful och inte passar in i centrala Helsingborg medan andra tycker att den är charmig och att den är mycket viktig för ungdomarna eftersom den populära rockklubben the Tivoli håller till där. Ännu har inget beslut tagits om vad som kommer att ske med Ångfärjestationen. De diskurser jag kunnat urskilja är den modernistiska, ekonomiska och antikvariska. Politikerna tillhör dels den ekonomiska diskursen eftersom de ser till de ekonomiska värdena och talar om hur värdefull tomten är där Ångfärjestationen ligger. Men eftersom politikerna är splittrade i frågan hör de även till den antikvariska diskursen då en del vill bevara Ångfärjestationen. Att politikerna inte har varit eniga kan ha bidragit till att deras inflytande och makt försvagats. Kommuntjänstemännen tillhör den modernistiska samt antikvariska diskursen då kommundirektören vill att Helsingborg ska förändras och utvecklas medan stadsantikvarien vill bevara Ångfärjestationen. Även allmänheten hör till två olika diskurser. De tillhör dels den modernistiska och dels den antikvariska.

KÄLL – OCH LITTERATURFÖRTECKNING

MUNTliga KÄLLOR

Muntlig uppgift, Kärnfästigheter 2006-11-15

Telefonintervju med arkitekten Johan Iacobi, 2006-11-24

OTRYCKTA KÄLLOR

E-postmeddelande, från Anna Larsson, till Gabrielle Fredriksson 2006-11-27

E-postmeddelande, från Maria Winberg Nordström, till Gabrielle Fredriksson 2006-11-16

Internet

”Angående Ångfärjestationen”, <http://www.helsingborg.sap.se/Nyheter05/nyhet050823c.htm>, publicerad 2005-08-23, information hämtad 2006-11-04

”Beslut kommunfullmäktige 2006-04-26”, <http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00844/2005, Fullständig webbadress: <http://62.119.92.42/diabas/asp/download.asp?DSN=0&id=D44E32C80C6C3FE9880B52785B006C1C5F2E56CD380BC1872835CB3448E65636720B7ECBE92F36F759945B849861FCF589D832396654FA82>, upprättad 2006-05-12, information hämtad 2006-11-07

”Centralt kongresscentrum kan stå klart 2010”
http://hd.se/helsingborg/2005/06/08/centralt_kongresscentrum_kan_staa/, publicerad 2005-06-08, information hämtad 2006-11-27

”Färjestationen får leva vidare”
http://hd.se/helsingborg/2005/11/08/faerjestationen_faar_leva_vidare/, publicerad 2005-11-08, information hämtad 2006-11-27

<http://gamla.hd.se/diskutera/detalj?id=36134&kat=3>, information hämtad 2006-10-21

”Interpellation till kommunstyrelsens ordförande om Ångfärjestationen”,

<http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00563/2006, Fullständig webbadress:

<http://62.119.92.42/diabas/asp/download.asp?DSN=0&id=1F3B8C90466A4975D70B2F05F4D2163A1D27F337AFFE7ACE624EA7A3764DD0DBD93AE0875F3B6CA174FE14DF6692A9DA5C9985968E31E65B>, upprättad 2006-08-16, information hämtad 2006-11-07

”Kommentar till insändare om kv.Ångfärjan (TheTivoli)”,

<http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00527/2005, Fullständig webbadress:

<http://62.119.92.42/diabas/asp/download.asp?DSN=0&id=B96A0A2CC4D7787A689DD06817CA272A3C05B2060DEC762D31909C304E49A280155B7F5228F79FDFEA229E6879284D5809DB06FB7ADE16CE>, upprättad 2005-06-23, information hämtad 2006-11-07

”Kongressanläggning vid Färjestationen?”

http://hd.se/helsingborg/2006/07/14/kongressanlaeggning_vid/, publicerad 2006-07-14, information hämtad 2006-10-21

”Kärnfastigheter: krav på att säkra Färjestationen”

<http://hd.se/helsingborg/fullmaktige/popup?id=291>, publicerad 2006-06-14, information hämtad 2006-11-14

”Låst läge om kongresshus”

http://hd.se/helsingborg/2006/07/15/norra_hammen_aer_baesta_laeget_en/, publicerad 2006-07-15, information hämtad 2006-10-21

”Länsstyrelsen kan stoppa planerna”

http://hd.se/helsingborg/2005/08/22/laensstyrelsen_kan_stoppa_planerna/, publicerad 2005-08-22, information hämtad 2006-11-04

”Motion om att bevara Ångfärjestationen som byggnadsminne”,

<http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, kommunstyrelsens diarium, diarienummer

00844/2005,. Fullständig webbadress:

<http://62.119.92.42/diabas/asp/download.asp?DSN=0&id=006AEC4DEEE275CD7B55288D5A0D7D8C8C929B5A6D33A376C342C0668014FF71F3F0B8232DC551311A53253CB9F0FB0C14F925345AF781EA>, upprättad 2005-10-27, information hämtad 2006-11-07

”Motion om att staden ansöker om att Ångfärjestationen skall utgöra ett byggnadsminne”,

<http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, kommunstyrelsens diarium, diarienummer

00791/2005, Fullständig webbadress:

<http://62.119.92.42/diabas/asp/download.asp?DSN=0&id=FC2971B89E5BB921B02FFE440B9795CA9427CBA127DBD5E9C5D39C44DCCA4BFCA3E560BFCC686BC160DCF77BC87F49EF0816CF442DD59A50>, upprättad 2005-10-13, information hämtad 2006-11-07

”Nationalromantik 1900-1920”, <http://vasterbottensmuseum.se/avd-2/index.php?id=575> ,

information hämtad 2006-12-12

”Norra hamnen kan få konferensanläggning”

http://hd.se/helsingborg/2004/12/08/norra_hamnen_kan_faa/, publicerad 2004-12-08,

information hämtad 2006-10-28

”Rapport över marknadsanalys kongressanläggning i Helsingborg”,

<http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>, Kommunstyrelsens diarium, diarienummer

01018/2005,. Fullständig webbadress:

<http://62.119.92.42/diabas/asp/download.asp?DSN=0&id=C1F6630CC1E53ED2311E952B22F7FB8196F18B3A2597580CE01918A319CDD4651A4ED834EA08D217719FD912F027EB5BD52110EC445085CC>, upprättad 2006-07-11, information hämtad 2006-10-27

”Rivning av Färjestationen splittrar s”,

http://hd.se/helsingborg/2004/03/16/rivning_faerjestationen_splittrar/, publicerad 2004-03-16,

information hämtad 2006-11-27

”Snabbt stöd för hans nätuppror”,

http://hd.se/noje/2006/08/30/snabbt_stoed_foer_hans_naetuppror/, publicerad 2006-08-30,
information hämtad 2006-11-04

”Svar på interpellation om Ångfärjestationen”, <http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>,
kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00563/2006. Fullständig webbadress:

<http://62.119.92.42/diabas/asp/download.asp?DSN=0&id=298C319C88D31E0C1EBF83A7F73D03AFECBEF67CB1A10A78DCED881DC0EB5A7A2E3FC312DE63D8ACA4A1F301769C5F5CE62C5A87D35DE042>, upprättad 2006-08-28, information hämtad 2006-11-07

”Synpunkter på ev.nedläggning/flytt av the Tivoli”, <http://62.119.92.42/diabas/asp/start.asp>,
kommunstyrelsens diarium, diarienummer 00527/2005, Fullständig webbadress:

<http://62.119.92.42/diabas/asp/download.asp?DSN=0&id=5DD706333E48EAB0EA33F419E3B5F1ED29B96B5D2ACB5F0C587DEE00941ABD470B006EF3CA123F61993BC74DBAC7CCFCCE2C531D58E516C2>, upprättad 2005-07-26, information hämtad 2006-11-07

”Tävling avgör Färjestationens öde”,

http://hd.se/helsingborg/2005/08/22/taevling_avgoer_faerjestationens/, publicerad 2005-08-22,
information hämtad 2006-11-04

”Vi helsingborgare är ett konservativt släkte”

http://hd.se/helsingborg/2006/07/14/vi_helsingborgare_aer_ett_slakte/, publicerad 2006-07-14,
information hämtad 2006-10-21

<http://www.thetivoli.nu>, information hämtad 2006-12-06

<http://www.thetivoli.nu/?i=omoss>, information hämtad 2006-12-06

LITTERATUR

Bruno, Per Erik, ”Gör Ångfärjan till en grön oas”, *Helsingborgs Dagblad*, 2005-10-11, s. 13

Hagren, Peter, *Folke Zettervall statens järnvägars arkitekt – nybyggda stationshus 1895-1931*, c-uppsats, Umeå 1988

Hagren, Peter, Ångfärjestationen i Helsingborg- mot ett hundraårsminne, *Kring Kärnan* 23, red. Torkel Eriksson, (Helsingborg: Helsingborgs museiförening 1994) s, 115-118

Horndahl, Ronney, ”Skänk Färjestationen till Norge”, *Helsingborgs Dagblad*, 2005-09-16, s. 17

Johannesson, Gösta, *Helsingborg, stad i 900 år*, (Arlöv: Almqvist & Wiksell Förlag AB 1980)

Kumlin, Patrik, *Färjestationen- mötesplats igår och idag- berättelsen om en 100-åring i Helsingborg*, (Helsingborg: Skrivkonsult Ord & Mening 1998)

Lippner, Jennie, *Butterickshuset – om en byggnadsprocess i Malmö stadskärna*, c-uppsats, Lund 2006

Markus, Thomas A. & Cameron Deborah, *The Words Between the Spaces, Buildings and Language*, (London:Routledge 2002)

Olofsson, Sven-Åke, ”Hantera färjestationen först”, *Helsingborgs Dagblad*, 2005-06-09, s. 2

Planer på gång, Stadsbyggnadskontoret informerar nr. 9, (Helsingborg:Stadsbyggnadskontoret 2005)

Ranby, Henrik, ”Utveckla Färjestationen”, *Helsingborgs Dagblad*, 2004-12-16, s. 21

Sommelius, Sören, ”Klockan klämtar för skandal”, *Helsingborgs Dagblad*, 2005-09-11, s. 22